

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.12.2016 № 1604)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ДКС Центр
Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Державне управління: удосконалення та розвиток № 7, 2017

УДК 351

I. П. Міщенко,

аспірант Міжрегіональної академії управління персоналом

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Irina Mishchenko,

postgraduate student of the Interregional Academy of Personnel Management

FEATURES OF THE STATE MECHANISM OF INFORMATION DEVELOPMENT IN REGION

Зазначено, що соціологічні і футурологічні концепції інформаційного суспільства як основний фактор його розвитку вважають виробництво і використання науково-технічної та іншої соціальної інформації. Перехід сучасного західного суспільства в якісно нову стадію, або, як вважають прихильники даної концепції, в інформаційне суспільство, спирається на об'єктивні процеси розвитку наукомістких, енерго- і праце зберегаючих галузей економіки, процеси роботизації виробництва, комп'ютеризації та інформатизації найважливіших сфер суспільного життя. В даний час від новітніх наукоємних та праце зберегаючих компонентів залежить вирішення таких важливих питань, як економічне зростання, зайнятість, підвищення життєвого рівня та ін.

Виділено домінуючу особливість сучасного економічного стану, яка стала використовувати новий термін «цифрова економіка». Європейські країни замість терміна «інформаційна інфраструктура плюс цифрова економіка» вважали за краще відразу користуватися поняттям «інформаційне суспільство», під яким розуміється суспільство з високорозвинутою інформаційною інфраструктурою і масовим проникненням в усі сфери суспільного життя передових інформаційних і комунікаційних технологій. Європейці від формованого інформаційного суспільства в першу чергу очікують вирішення нагальних проблем: зниження фрагментарності європейського ринку; зростання трудової зайнятості населення; підвищення конкурентоспроможності, як національних економік, так і загальноєвропейської економіки в цілому; підвищення ефективності громадського обслуговування; зміцнення позицій Європи на світовому ринку та ін.

It is noted that the sociological and futurological concepts of the information society as the main factor of its development consider the production and use of scientific, technical and other social information. The transition of modern Western society to a qualitatively new stage, or, as the supporters of this concept believe, in the information society, relies on objective processes of the development of knowledge intensive, energy and labor of preserving branches of the economy, processes of robotic production, computerization and information of the most important spheres of the public life. At present, the solution to such important issues as economic growth, employment, life-level, and so on depends on the latest knowledge-intensive and labor-saving components.

The dominant feature of the modern economic situation, which began to use the new term "digital economy", was highlighted. European countries instead of the term "information infrastructure plus digital economy" preferred to immediately use the term "information society", which means a society with a highly developed information infrastructure and mass penetration into all areas of public life of advanced information and communication technologies. Europeans from the molded information society expect to solve the urgent problems in the first place: reducing fragmentation of the European market; growth of labor employment; increasing the competitiveness of both national economies and the pan-European economy as a whole; increasing the efficiency of public services; strengthening of Europe's position in the world market, etc.

Ключові слова: державний механізм, формаційне забезпечення, розвиток регіону, соціальна інформація, інформатизація суспільства, інформаційна інфраструктура, інформаційні та комунікаційні технології, ефективність громадського обслуговування.

Keywords: state mechanism, formational support, regional development, social information, informatization of society, information infrastructure, information and communication technologies, public service efficiency.

Вступ.

Довгий час технічний прогрес залишався поза розглядом державного механізму інформаційного забезпечення розвитку регіону. Однак вже давно стало зрозуміло, що економічний розвиток тісно пов'язане з технічним прогресом. «Першу спробу об'єднати економічне зростання і технічний розвиток зробив І. Шумпетер. Багато хто погоджувався з баченням Й. Шумпетера процесу економічного зростання, проте, аналіз технічної його боку вважався складним і непереконливим. Тільки в 1970-х роках, коли інтерес економістів прикували структурну кризу, а також послідувала за ним, що розгорнулася в середині 1970-х хвиля нововведень - перш за все в галузі комп'ютерних та інформаційних технологій, економісти звернулися до цієї проблеми», зазначає в статті Н.О. Гнип [2, С. 45]. Ефективне використання інформаційних технологій, забезпечення доступу до інформації є найважливішими факторами сталого економічного і соціального розвитку та процвітання особистості, організації, держави.

В останній чверті ХХ століття інформаційно - комунікаційні технології (далі ІКТ) стали ключовим елементом збору, концентрації та обробки інформації і, природно, стали сприйматися як невід'ємний компонент організаційної структури і об'єкт вдосконалення управлінської діяльності. Практично між вдосконаленням ІКТ та підвищенням ефективності державного управління було поставлено знак рівності. Підтвердженням цьому служать останні досягнення ХХ століття і початку ХХІ століття, одним з них є концепція інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження щодо розбудови інформаційного суспільства в Україні, інформаційного забезпечення органів державної влади згідно з концепцією електронного урядування проводилися: О.О. Бакаєвим, Я.Г. Берсуцьким, А.Я. Берсуцьким, В.М. Глушковим, Р.А. Калюжним, В.І. Корогодіним, М.М. Лепою, В.М. Порохнею, В.Ф. Ситником, В.О. Шамраєм та ін.

Постановка задачі.

Метою статті є огляд, аналіз та узагальнення досліджень іноземних та вітчизняних науковців, щодо формування, застосування, використання особливостей державного механізму інформаційного забезпечення розвитку регіону, а також визначення концепції інформатизації суспільства.

Результати.

Соціологічні і футурологічні концепції інформаційного суспільства як основний фактор його розвитку вважають виробництво і використання науково-технічної та іншої соціальної інформації. Концепція інформаційного суспільства є різновидом теорії постіндустріального суспільства, основні положення якої були сформульовані І.П. Босаком, Є.М. Палигою [1, С. 194]. При розгляді розвитку суспільства як "зміну ступенів", прибічники теорії інформаційного суспільства пов'язують його становлення з домінуванням «четвертого», інформаційного сектору економіки, який іде після сільського господарства, промисловості та економікою послуг.

Прихильники концепції інформаційного суспільства виходять з того, що нові технології приведуть до зміни ролі, значення та характеру самої праці. Як відзначав В.А. Занфіров, в доіндустріальному суспільстві життя представляла собою свого роду гру між людиною і природою, гру, в якій люди взаємодіяли з природним середовищем [3, С. 11]. В індустріальному суспільстві праця - це гра між людиною і штучно створеної ним середовищем, де переважна роль належить машинам, які стали між людиною і природою. В інформаційному суспільстві праця перетворюється в гру між людиною і людиною (між учнем і вчителем, і другому, менеджером і працівником, продавцем і покупцем інформації, та тощо).

Найбільш розвинені країни, такі як США, Німеччина, Японія, подолавши етап постіндустріального суспільства, вступили в епоху інформаційного суспільства. Наприклад, як стверджує У. Мартін, під інформаційним суспільством розуміється «розвинене постіндустріальне суспільство, що виникло, перш за все на Заході». На його думку, не випадковий той факт, що інформаційне суспільство затверджується, перш за все, в тих країнах, де в 60-70-х роках ХХ століття сформувалося постіндустріальне суспільство.

Перехід сучасного західного суспільства в якісно нову стадію, або, як вважають прихильники даної концепції, в інформаційне суспільство, спирається на об'єктивні процеси розвитку наукомістких, енерго- і праце зберегаючих галузей економіки, процеси роботизації виробництва, комп'ютеризації та інформатизації найважливіших сфер суспільного життя. В даний час від новітніх наукоємних та праце зберегаючих компонентів залежить вирішення таких важливих питань, як економічне зростання, зайнятість, підвищення життєвого рівня та ін.

Поняття «інформаційне суспільство» (information society) характеризує таку структуру економіки і організації суспільства, в якій інформація є домінуючим ресурсом і відіграє центральну роль у розвитку продуктивних сил. При всіх відмінностях прихильники концепції інформаційного суспільства ключову роль в економічних і соціальних процесах відводять інформації, яка за своєю значимістю і вазі перевершить матеріальну продукцію, енергію і послуги.

Американські економісти і політики для того, щоб виділити домінуючу особливість сучасного економічного стану, стали використовувати новий термін «цифрова економіка». Європейські країни замість терміна «інформаційна інфраструктура плюс цифрова економіка» вважали за краще відразу користуватися поняттям «інформаційне суспільство», під яким розуміється суспільство з високорозвинутою інформаційною інфраструктурою і масовим проникненням в усі сфери суспільного життя передових інформаційних і комунікаційних технологій. Європейці від формованого інформаційного суспільства в першу чергу очікують вирішення нагальних проблем: зниження фрагментарності європейського ринку; зростання трудової зайнятості населення; підвищення конкурентоспроможності, як національних економік, так і загальноєвропейської економіки в цілому; підвищення ефективності громадського обслуговування; зміцнення позицій Європи на світовому ринку та ін.

У світовій практиці сьогодні сформувалося кілька різних підходів до побудови інформаційного суспільства, які визначаються національними особливостями політичного, економічного і соціального характеру. Однак, як головних чинників, що визначають умови розвитку інформаційного суспільства, європейські фахівці виділяють чотири фактори: поточний стан національної інфраструктури; рівень інтеграції суміжних галузей економіки; реально існуючі потреби суспільства; фактичний рівень конкуренції.

Передові країни розглядають інформаційне суспільство як реальну можливість для прискорення розвитку країни і економіки. Кожна країна має свою стратегію переходу до інформаційного суспільства. Наприклад, національна стратегія побудови інформаційного суспільства в Швейцарії (1998р.) Передбачає чотири наступних принципу: доступ для всіх; придатність для населення; свобода розвитку; безпеку.

Необхідною умовою для того, щоб інформаційне суспільство розвивалося, крім доступності до сучасних ІКТ незалежно від місця перебування громадянина, великого значення набуває забезпечення довіри і безпеки їх використання. Інформаційне суспільство перетворюється в одну з домінуючих парадигм нового століття і нового тисячоліття. Згідно сформованим в даний час уявленням, розвинене інформаційне суспільство характеризується сукупністю ознак:

- збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства;
- створення глобального інформаційного простору;
- поява в економіці принципово нових підходів до використання сучасних ІКТ;
- підвищення рівня професійної та культурного розвитку на базі сучасних систем [5, С. 128].

Розвинуте інформаційне суспільство має спиратися на певні базові компоненти: цифрову економіку і електронний бізнес, складові його (суспільства) економічну базу; науково-орієнтовані технології, які є його інтелектуальною базою; наявність висококваліфікованих фахівців; розвиток системи освіти; зростання добробуту громадян; технологію

електронного уряду, яка становить політичну базу інформаційного суспільства.

В кінці ХХ століття уряди багатьох країн зіткнулися з необхідністю перегляду класичних моделей державного управління, які виявилися неадекватними інформаційним можливостям, економічним і соціальним потребам: мережа Інтернет зруйнувала збіг адміністративних та інформаційних кордонів всередині держав і між державами.

Сьогодні у всьому світі визнано, що інформація є найважливішим засобом організації і регулювання приватної і суспільної життєдіяльності, однією з форм закріплення і поширення, наявних і придбаних знань, дієвим інструментом управління. Перехід до інформаційного суспільства посилює роль інформації у вирішенні проблем державного управління. Тому отримання, зберігання, пошук інформації, адекватне розуміння і актуальне її використання стають державним завданням, що вимагає часу і коштів для створення спеціальних систем із застосуванням новітньої техніки і технології [7, С. 447]. Робота з інформацією перетворюється на велике і масове заняття людей, а сама інформація виступає основним джерелом інтенсифікації та гармонізації суспільного розвитку. Перед суспільством стоїть проблема оволодіння інформацією, організації каналів руху, способів осмислення та оцінки механізмів ефективного її використання на практиці. Як С.М. Кулик, якщо дані процеси не будуть впорядковані, то «... суспільство може «потонути» в інформації, її різноманітність створює інформаційні ілюзії і позбавляє людей достовірної інформації» [4, С. 11].

Особливе значення з точки зору перспективи системи державного регулювання соціальних і економічних процесів мають нові тенденції в розвитку та впровадженні в найважливіших сферах суспільного життя новітніх технологій, насамперед інформаційних та комунікаційних.

ІКТ забезпечують органам влади і управління в регіоні, підприємствам і організаціям, окремим господарюючим індивідам і їх спільнот підтримання необхідного конкурентного рівня, сприяючи їх проникненню на нові ринки, створення нових продуктів і послуг, збільшення швидкості прийняття рішень і поліпшення їх якості, територіального розширення зон впливу. Ці технології служать з'єднанню традиційно розділених і віддалених один від одного джерел ресурсів, ринків товарів і послуг, завдяки чому світова спільнота вступає в епоху бізнесу, котрий залежить від часу і відстані, розширюють можливості для самореалізації людського капіталу, змінюють матеріальне виробництво, освіту, форми спілкування і спосіб життя.

Інформаційна система державного управління має на увазі не стільки технічну сторону (комп'ютери, засоби зв'язку) інформаційного забезпечення державного управління, скільки побудова якісно нової системи державного управління. Механізація, автоматизація, комп'ютеризація управлінської діяльності покращують, звичайно, обробку інформації, але не впливають або слабо впливають на актуальність і дієвість управлінських рішень та організаційно-управлінських заходів. В даний час органи державної влади, особливо їх керівні ланки, оснащені комплексами інформаційних засобів і мають безпосередній «доступ» до величезного масиву інформації. Однак державне управління не опанувало в достатній мірі підлягають його ведення суспільними процесами, які не додало їм належний характер, щоб гарантувати їх стійкість і надійність в переглядається перспективі [6]. До сих пір в мисленні, в тому числі і в галузі державного управління, позначається механістично-кількісний підхід, при якому основою всього вважається кількість і потужність механізмів, агрегатів, машин, технічних засобів і створених ними (або на їх базі) технологій. З цього стереотипу і все, що принесла і несе інформаційна революція, теж розглядається як нова потужна система обслуговування, яка складається з громадських інститутів, ідеалів, цінностей і цілей.

Висновки.

Узагальнено цілі і завдання функціонування ІКТ в державному управлінні можна визначити наступним чином: надання органам влади і управління інформаційних продуктів і послуг; створення і розвиток систем передачі інформації; розвиток ІКТ.

Цілі і завдання органів, на які покладено функції інформаційного забезпечення органів влади і управління, можна визначити як:

- формування, розміщення, підтримка, актуалізація інформації, що міститься в базах даних;
- створення і розвиток системи збору, обробки, передачі та захисту інформації.

Слід зазначити, що рішення задач використання ІКТ органами державної влади неможливо без реалізації послідовної політики, спрямованої на формування інституціонального середовища в цій сфері.

Згідно Закону України «Про Національну програму інформатизації» основною метою є підвищення ефективності механізмів державного управління на основі створення загальної інформаційно-технологічної інфраструктури, що включає державні інформаційні системи і ресурси, а також кошти, що забезпечують їх функціонування, взаємодія між собою, населенням і організаціями. Закон спрямован на реалізацію державної політики в сфері регіональної інформатизації відповідно до завдань модернізації державного управління та соціально-економічного розвитку регіонів України. Як зазначено в її тексті, однією з головних цілей регіональної інформатизації є підвищення ефективності управління соціально-економічним розвитком регіонів України. У числі пріоритетів названі також забезпечення доступу населення та організацій до інформації про діяльність органів державної влади регіонів України; створення умов для розвитку сучасної інформаційно-

телекомунікаційної інфраструктури, що забезпечує потреби населення та органів державної влади регіонів України в інформації і інформаційну взаємодію; забезпечення інформаційної безпеки регіональних і муніципальних інформаційних систем.

Література.

1. Босак І.П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. — 2007. — № 4. — С. 193—195.
2. Гніп Н.О. Інформаційне забезпечення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання / Н.О. Гніп // Економіка АПК. — 2010. — №4. — С. 43—46.
3. Занфіров В.А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / В.А. Занфіров; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К., 2006. — 20 с.
4. Кулик С.М. Державна регуляторна політика сприяння розвитку малого підприємництва: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / С.М. Кулик; Гуманіт. Ун-т "Запоріж. Ін-т держ. та муніцип. упр. — Запоріжжя, 2007. — 20 с.
5. Layne K., Lee, J. Developing fully functional E- government: A four stage model. Government Information Quarterly. — 2001. — №18 (2). — P. 122—136.
6. Measuring the Information Society Report, [Електронний ресурс]. — Режим доступа: https://www.itu.int/en/ITU#D/Statistics/Documents/publications/mis2014/MIS2014_without_Annex_4.pdf
7. Siau K., Long Y. Synthesizing e-government stage models — a meta-synthesis based on meta-ethnography approach. Industrial Management & Data Systems. — 2005. — №105(4). — P. 443—458

References.

1. Bosak, I.P. and Palyha, Ye.M. (2007), "The information support of company's management: economic aspect", Regional'na ekonomika, vol. 4, pp. 193—195.
2. Hnyk, N.O. (2010), "The information support of entities' financial potential", Ekonomika APK, vol. 4, pp. 43—46.
3. Zanfirov, V.A. State regulation of socioeconomic development. PhD dissertation. National Academy for public administration under the president of Ukraine, Kyiv, 2006 (In Ukr).
4. Kulik, S. M. State regulatory policy of promotion small business development. PhD dissertation. University of Humanities "Zaporizhia Institute of State and Municipal Management", Zaporizhzhia, 2007 (In Ukr).
5. Layne, K. and Lee, J. (2001), Developing fully functional E-government: A four stage model. Government Information Quarterly, vol. 18 (2), pp. 122—136.
6. Measuring the Information Society Report (2014), available at: https://www.itu.int/en/ITU#D/Statistics/Documents/publications/mis2014/MIS2014_without_#Annex_4.pdf (Accessed 20 July 2016).
7. Siau, K. and Long, Y. (2005), "Synthesizing e- government stage models — a meta-synthesis based on meta-ethnography approach", Industrial Management & Data Systems, vol. 105 (4), pp. 443—458.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2017 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Вгору